

ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΚΑΝΑΒΑΡΗ,,

Ἄριθμός 1986

Ἔπὸ κ. Ἰωάννου Ἰωάννου

Σπήλαιον ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλαγιᾶς τοῦ λόφου Φανάρι, ἀνωθεν τοῦ χ. Ἀπείρανθος τῆς Νάξου. Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ παλαιῶν χρόνων χρησιμοποιοῦν προφανῶς ὡς καταφύγιον διὰ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Στοιχεῖα πιθανῆς χρησιμοποίησέως του εἰς ἔτι παλαιότερας ἐποχάς ἴδια κατὰ τοὺς ἑλληνιστικὸς χρόνους, δὲν ἀνευρέθησαν, παρ' ὅλον ὅτι τὸ σπήλαιον ἀνεσκάφη κατὰ καιροὺς ἀνεπισήμως, πιθανὸν δι' ἀνεύρεσιν θησαυροῦ.

Ἐνδείξεις τινές, ἀμυδραὶ ὑφίστανται περὶ τὴν χρησιμοποίησίν του εἰς λίαν παρωχημένην ἐποχὴν, στηριζόμεναι εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ἐργαλείων ἐξ ὀψιδιανοῦ. Τὸ σημαντικώτερον εὕρημα εἶναι τμημα ὄπλου (αἰχμὴ βέλους προφανῶς) ἐξ ὀψιδιανοῦ οὐτινος παρατίθεται σχέδιον. Τὴν ὑπόθεσιν χρησιμοποίησέως τοῦ σπηλαίου ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐνισχύει ἡ παρουσία ἰχθῶν ὕδατοδεξαμενῆς κτισμένης ἀπὸ «κουρασάνι» (εἶδος παλαιοῦ κονιάματος) εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ πρώτου θαλάμου.

Τὸ σπήλαιον ἐξερευνήθη κατὰ Ἰούνιον 1962 ὑπὸ ὁμάδος ἐκ τῆς κ. Ἄννας Πετροχείλου, τοῦ καθηγητοῦ κ. Μιχ. Μπαρδάνη καὶ τοῦ γράφοντος.

Τὸ σπήλαιον σήμερον χρησιμοποιεῖται ὡς ποιμνιοστάσιον.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Τὸ σπήλαιον εὐρίσκεται ἐπὶ ἀποτόμου βραχῶδους πλαγιᾶς ἀσβεστολιθικῆς συνθέσεως, διακοσμουμένης ἀπὸ βλάστησιν ἐξ ἀκανθωδῶν θάμνων. Ἡ θέα ἀπὸ τὴν εἰσοδὸν τοῦ σπηλαίου πρὸς τὰ βορειο-ἀνατολικά παράλια τῆς Νάξου, εἶναι ὠραιοτάτη.

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΣ

Ἡ προσπέλασις τοῦ σπηλαίου γίνεται ἀπὸ τοῦ χ. Ἀπείρανθος με πορείαν 30' ἐπὶ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς συνδεούσης τὸ χωρίον με τὰ σημεῖα ἰριγδορυχεῖα. Ἡ εἰσοδὸς τοῦ σπηλαίου εὐρίσκεται ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ εἰς ἀπόστασιν 100 περίπου μέτρων ἀπὸ ταύτης, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλαγιᾶς τοῦ λόφου Φανάρι.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

Ἡ εἰσοδὸς τοῦ σπηλαίου ἔχει πλάτος 12,5 μ καὶ ὕψος 3,50 μ. Πρὸ ταύτης, διακρίνονται λάκκοι ἀνασκαφῶν κατὰ τὰς ὁποίας ἀνευρέθη ἡ ἐξ ὀψιδιανοῦ μνημονευθεῖσα αἰχμὴ.

Δι' ἀνοίγματος ὕψους 2,50 μ. καὶ πλάτους 1 μ. εἰσερχόμεθα εἰς τὸν πρῶτον θάλαμον τοῦ ὁποίου αἱ διαστάσεις εἶναι: 4×6×3 μ. Δεξιὰ ὑπάρχει λιθοδομὴ ἀπὸ «κουρασάνι», κλείουσα προφανῶς τὸν χώρον διὰ τὴν χρησιμοποίησιν του ὡς ὕδατοδεξαμενῆς. Εἰς τὰ τοιχώματα, εὐδιάκριτα τὰ ἰχνη τῆς στάθμης τοῦ ὕδατος. Σταλακτιτικὸς τοῖχος εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ σχηματίζει τὸ χωρίσμα ἀπὸ τὸν δευτερον θάλαμον, ἐνῶ δεξιὰ ἀναπτύσσεται ἀδιέξοδος ἐσοχὴ μήκους 3 μ. Αἱ διαστάσεις τοῦ δευτέρου θαλάμου εἶναι 6×3×3 μ.

Διά στενοῦ περάσματος μήκους 2 μ. καί πλάτους 0,80 ἐπί ὕψους 0,80 εἰσερχόμεθα εἰς τὸν τρίτον θάλαμον, τὸν μεγαλύτερον τοῦ ὄλου σπηλαίου. Αἱ διαστάσεις του εἶναι 10 x 5 x 2. Ὁλόκληρος ὁ θάλαμος αὐτὸς ἦτο παλαιότερα φυσικὴ δεξαμενὴ ὕδατος, ὡς τουλάχιστον ἀποδεικνύουν χαρακτηριστικὰ ἴχνη ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων, τῆς ἐκάστοτε στάθμης τοῦ ὕδατος. Εἰς τὸ δάπεδον συναντῶνται μαργαριτάρια σπηλαίων χονδροειδῆ, ὡς καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγχυτος σταλακτιτικὴ ὕλη. Μὲ τὰ ἕτερα 8,50 μ. ἀκόμη τὸ σπήλαιον τελειώνει καταλήγον διὰ μικρᾶς ἀνωφερείας εἰς σημεῖον ἔνθα ἄλλοτε ἀνάβλησις ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἐγέμιζε τὸν θάλαμον κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Τὸ σπήλαιον, κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἔχει μῆκος 30 μ. μὲ προσανατολισμὸν ἐκ Ν.Α. πρὸς Β.Α. Τὸ μεγαλύτερον πλάτος αὐτοῦ εἶναι 9 μ., ἐνῶ τὸ ἀνοιγμα τῆς εἰσόδου του, ὡς ἐσημείωσα, 12,5 μ.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπισκέψεως τοῦ σπηλαίου (Ἰούνιος 1962) ἡ θερμοκρασία ἐντὸς αὐτοῦ ἦτο 17° Κελσίου. Ὑγρασία 80°.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ἐπιχωριάζων μῦθος ἀναφέρει ὅτι κάποτε ἕνας Ἀπειρανθίτης στρατιώτης, εὐρισκόμενος εἰς Μ. Ἀσίαν, σὲ συζήτησι μὲ ἕνα Τοῦρκο, ἔμαθεν ὅτι «ἂν βρεθῆ ὁ χρυσὸς ποῦ ἔχει μέσα τῆς ἡ σπηλιά τοῦ Καναβάρη, χαρὰ στή μοῖρα τῆς Νάξου». Ἄμα ὁ στρατιώτης γύρισε κάποτε στὴν Ἀπείρανθο, ἔψαξε ἀλλὰ δὲν βρῆκε θησαυρό.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ἡ σμικρότης τοῦ σπηλαίου, καὶ ἡ ἔλλειψις ἀξιολόγου σταλακτιτικοῦ διάκοσμου, δὲν ἐπιτρέπουν τουριστικὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ. Ἀντιθέτως συστηματικὴ ἔρευνα δι' ἀνασκαφῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκαλύψῃ στοιχεῖα διαφωτιστικὰ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σπηλαίου ὡς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τόπου λατρείας τινός.

RESUMÉ

La grotte «KANAVARI»

No 1986

Par Jean Ioannou

Une grotte d'un longueur de 30 mètres au dessus du village Apiranthos de l'île Naxos (Cyclades) est explorée en Juin 1962 par la S. S. G. Elle ne présente un intérêt au point de vue touristique. Probablement elle est utilisée comme réfus dans l'époque de l'occupation othomane et, peut être, elle fût habitée par l'homme dans l'époque préhistorique.

La grotte fût excavée par les habitants. On n'a pas observé des trouvailles intéressantes excepté d'une pointe de flèche en pierre.

Dans le première salle on rencontre des traces de reservoir d'eau bâti par l'homme qui a utilisé pour ce bât une matière locale appelée «Courassáni».



